

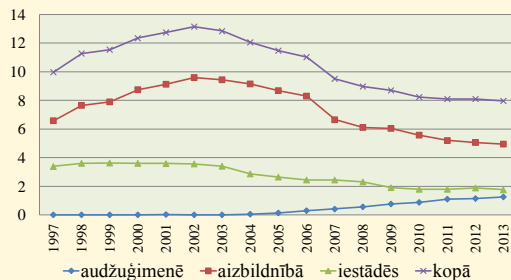
Valsts atbalsts aizbildņiem un audžuģimenēm

Līvija Liepiņa
Labklājības ministrijas
Bērnu un ģimenes politikas departamenta direktore
2014.gada 11.decembris

LATVIJAS REPUBLIKAS
LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE
OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits 1997.-2013.gadā, tūkst.

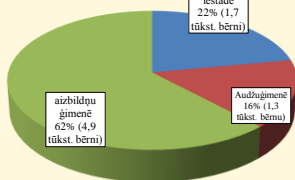
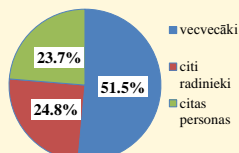

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Bērnu skaits ārpusģimenes aprūpē 2014.gada 1.janvārī – 7,9 tūkst. bērnu

Audžuģimeņu skaits - 594

**Aizbildņu skaits – 4132
personas**

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Problēmas

Ārpusģimenes aprūpes veida izvēlē bieži vien noteicošā loma ir finansējuma veidam (aizbildnība, bērni līdz 2 gadu vecumam – finansējums no valsts budžeta, tādējādi pašvaldības nevēlas izvēlēties alternatīvas, kas tiek finansētas no pašvaldību budžeta)

Nepietiekami attīstīti aprūpes ģimeniskā vidē (audžuģimenes, aizbildņi) pakalpojumi bieži vien ir iemesls bērna nonākšanai aprūpes institūcijā

Finansiālais atbalsts audžuģimenēm un aizbildņiem aprūpē ņemtā bērna pamatvajadzību nodrošināšanai ir nepietiekams, tādējādi nemotīvojot personas uzņemties bez vecāku gādības palikuso bērnu aprūpi

Ārpusģimenes aprūpes iestāžu neieinteresētība ģimeniskas vides nodrošināšanā aprūpes iestādēs ievietotajiem bērniem

Nepietiekams sociālais darbs ar bērna bioloģisko ģimeni pirms bērna ievietošanas ārpusģimenes aprūpē un laikā, kamēr bērns atrodas ārpusģimenes aprūpē

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Deinstitucionalizācijas process

Mērķtiecīga virzība **prom no aprūpes institūcijā**
(85 % ārpusģimenes aprūpes bērnu dzīvo audžuģimenēs vai pie aizbildņa)
Nacionālās attīstības plāns 2014.- 2020.gadam

Bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes **ir zināšanas un sociālās prasmes**, lai spētu būt pilnvērtīgs sabiedrības loceklis ar stabilu un atbildīgu attieksmi pret dzīvi

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Deinstitucionalizācijas pamatprincipi

Preventīvs atbalsts ģimenei ar bērniem, pilnvērtīgs sociālais darbs un atbilstoši sociālie pakalpojumi krīzes situācijā

Ģimeniska vide (aizbildnis, audžuģimene) prioritāri bērniem līdz 3 gadiem

Bērns iestādē TIKAI izņēmuma gadījumos

- bērni līdz 3 gadiem- ne ilgāk par 3 mēnešiem (atkārtots izvērtējums)
- bērni no 4 gadiem – ne ilgāk par 6 mēnešiem (atkārtots izvērtējums)
- iestādē mazs bērnu skaits ne vairāk kā 3 grupas, ne vairāk kā 8 bērni grupā
- ja tomēr paliek iestādē – 15-18 gadus veci jaunieši uzturas «jauniešu mājā» sabiedriskā vidē

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Valsts atbalsts aizbildņiem un audžuģimenēm

Pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu

- 45,53 EUR mēnesī par katru bērnu

Atbildība par aizbildņa pienākumu pildīšanu

- 54,07 EUR mēnesī neatkarīgi no bērnu skaita

Atbildība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu

- 113,83 EUR mēnesī neatkarīgi no bērnu skaita

Psihologa konsultācijas, audžuģimeņu atbalsta grupas, citi pasākumi audžuģimenēm

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Pašvaldību atbalsts audžuģimenēm/aizbildņiem

Pabalsts bērna uzturēšanai audžuģimenei (katram bērnam)

- Ne mazāk kā valstī noteiktie minimālie uzturēšanas līdzekļi (2014.gadā: 80 EUR līdz bērna 6 gadu vecumam un 96 EUR no 7-17 gadiem)
- Vidējais pabalsta apmērs 2013.gadā – 113,83 EUR (Rīga: 75% no minimālās mēneša darba algas – 2014.gadā 240 EUR)

Pabalsts audžuģimenei apģērba un mīkstā inventāra iegādei

- Apmērs nav noteikts, atkarīgs no bērna vajadzībām
- Pašvaldība nepieciešamās lietas var izsniegt arī mantā
- Rīgā pabalsta apmērs apģērba un mīkstā inventāra iegādei – 163,63 EUR gadā

Atbildība aizbildnim/audžuģimenei – pašvaldību iniciatīva

- Rīgā pašvaldības atbildības par audžuģimenes pienākumu pildīšanu apmērs ir 213,43 EUR mēnesī
- Rīgā pašvaldības pabalsts par aizbildņa pienākumu pildīšanu par aizbildnībā esošo otro un katru nākošo bērnu 54,07 EUR mēnesī (par vienu bērnu)

Citi pašvaldību pabalsti - pašvaldību iniciatīva – brīvpusdienas, atbalsts mācību līdzekļu iegādei u.c.

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Deinstitutionalizācijas finansējums

ESF

(2015. - 2020.:
3 189 788 EUR)

- klientu vajadzību izpēte, deinstitutionalizācijas plānu izstrāde
- speciālistu apmācība
- informatīvi un izglītojoši pasākumi audžuģimenei un aizbildņiem skaita palielināšanai, bērna pamešanas novārtē un neatbilstošas aprūpes riska mazināšanai
- ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma izveide ārpusģimenes aprūpes iestādēs esošiem bērniem

ERAF

(2017.-2020.:
9 974 331 EUR)

- "Jauniešu māju" izveide ārpusģimenes aprūpē esošiem pusaudžiem (vecumā no 15 līdz 18 gadiem)
- ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu sniedzēju izveide ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem (līdz 8 bērniem grupā)

VALSTS BUDŽETS
(2016/I-2020/IV: 990
000 LVL)

- Bērnu sociālās aprūpes institūcijas pārveidošanas par institūcijām alternatīvu pakalpojumu sniegšanai, prioritāri bērnu vajadzību nodrošināšanai (Daudzfunkcionāli centri – krīzes centrs, speciālisti, bērnu pieskatīšanas pakalpojumi, citi nepieciešamie pakalpojumi ģimenēm ar bērniem)

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Koncepcija par adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmu pilnveidošanu I

Adoptētājiem

- no 2016.gada nodrošināt visu potenciālo adoptētāju **apmācības** pirms statusa piešķiršanas
- palielināt **atbalstu** bērna pirmsadopcijas aprūpes laikā, kad adoptētājs dodas atvaļinājumā bez darba samaksas saglabāšanas:
 - no 2016.gada pārskaitīt no valsts *pamatbudžeta izmaksājamās atbildības* (49,80 EUR) par adoptējamā bērna aprūpi apmēru un noteikt *to bērna kopšanas pabalsta apmēru par bērna līdz pusotra gada vecumam kapsānu* (171 EUR mēnesī);
 - no 2017.gada atbildības par adoptējamā bērna aprūpi vietā sociāli apdrošinātām personām, ja aprūpe bērnu līdz 8 gadu vecumam, izmaksāt pabalstu 70% apmērā no pabalsta saņēmēja vidējās apdrošināšanas iemaksu algas laikā, vienlaikus pārtraucot uzturēšanas izmaksu (neapdrošinātiem – 171 EUR);
- no 2016.gada bērna pirmsadopcijas aprūpes laikā par personu veikt **sociālās apdrošināšanas iemaksas** no valsts pamatbudžeta arī invalīditātes apdrošināšanai, kā arī dubultot iemaksu objektu pensiju un bezdarba apdrošināšanai;
- no 2016.gada ģimenē, kurā adoptējusi bērnu vecumā līdz trim gadiem, vienam no adoptētājiem par Darba likuma 155.panta piektajā daļā piešķirto 10 kalendāra dienas ilgo **atvaļinājumu** piešķirt sociālās apdrošināšanas pabalstu (80% apmērā no pabalsta saņēmēja iemaksu algas)

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Koncepcija par adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmu pilnveidošanu II

ĀA sistēma

- noteikt **pabalstu bērna uzturam** gan audžuģimenē, gan aizbildnībā divkārtšā valstī noteiktā minimālo uzturēšanas apmērā bērnam atkarībā no vecuma: līdz bērna 7 gadu vecumam – 180 EUR, bet no 7-18 gadu vecumam – 216 EUR (*risinājuma ieviešana paredzēta pakāpeniski no 2016.gada, to pilnībā ieviešot no 2018.gada; minimālā alga – 360 EUR*)
- no 2018.gada **pārtraukt atbildību izmaksu par aizbildņa pienākumu pildīšanu**
- saglabāt esošo audžuģimeņu institūti, no 2019.gada **pārskatot atbildības par audžuģimenes pienākumu pildīšanu apmēru**, kā arī no 2017.gada izveidot jaunu audžuģimeņu veidu (tipu) jeb **specializētās audžuģimenes**
- nodrošināt **psiholoģisko palīdzību** audžuģimenēm, aizbildņiem, viesģimenēm, adoptētājiem, kā arī bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem
- vienlaikus paredzēt **izvērtēt valsts un pašvaldību kompetenci** ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanai un līdz 2016.gada 30.jūnijam iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā priekšlikumus par iespējamām risinājumiem turpmākai finansēšanas kārtībai bērnu ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanai, kā arī izvērtēt esošo tiesisko regulējumu uzturēšanas līdzekļu nodzīšanai no bērnu vecākiem par labu aizbildnim un, ja nepieciešams, līdz 2016.gada 31.martam iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā priekšlikumus tiesiskā regulējuma pilnveidošanai

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA

Uzzini:

livija.liepina@lm.gov.lv
T.67021587

www.lm.gov.lv

Twitter:@Lab_min

Flickr.com:Labklajibas_ministrija

Youtube.com/labklajibasministrija

Draugiem.lv/labklajiba

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA